

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2016

Tierps kommun

*Dennis Hedberg
Simon Lindskog
Revisionskonsult*

*Roger Burström
Certifierad kommunal
revisor*

Mars 2017

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning.....	2
2.	Inledning.....	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat.....	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser.....	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	7
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	7
3.2.1.	Iakttagelser.....	7
3.2.2.	Revisionell bedömning	7
3.3.	Rättvisande räkenskaper	8
3.3.1.	Iakttagelser.....	8
3.3.2.	Revisionell bedömning	10

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2016. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

För bokslutet 2016 kvarstår i huvudsak tidigare synpunkter avseende svårigheterna att bedöma graden av måluppfyllelse för verksamheterna. I årsredovisningen görs bedömningar av måluppfyllelsen på ett enhetligt sätt utifrån övergripande mål i form av bedömningen "God" eller "Delvis". Många gånger saknas dock mått eller hänvisning till underlag som styrker bedömningarna. Vi kan också konstatera att redovisningen indikerar förbättringar skett men också att många mål inte nås.

Sammantaget ger redovisningen kommunfullmäktige begränsade möjligheter att bedöma måluppfyllelsen. Vi har noterat att redovisning av måluppfyllelsen kommer att förändras för verksamhetsåret 2017.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Årsredovisningen är upprättad i huvudsak enligt god redovisningssed. Väsentliga avvikelser mot god redovisningssed har påträffats avseende att kommunkoncernen enligt RKR 8.2 ska ställas upp jämte kommunen och det gäller även för noter.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2017-03-09. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2017-03-21 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2017-04-04.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i tillräcklig omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Kopplingen bör göras tydligare till hur detta kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. I likhet med tidigare års bedömning anser vi att olika typer av nyckeltal skulle vara relevant att visa från olika verksamhetsområden. Detta bör på ett tydligare sätt framgå av förvaltningsberättelsen.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar inte en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet. Däremot så beskrivs respektive kommunbolags verksamhet som separata delar i beskrivningen av verksamheten under året och samlade nyckeltal för hela koncernen på en övergripande nivå finns.

Investeringsredovisning

Årets investeringar för kommunen redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Total avvikelse mot budget på 43 mnkr kommenteras och avser ej utförda insatser och tilläggsanslag på 33,8 mnkr finns med i budget för 2017.

Komponentredovisning ska enligt RKR 11.4 tillämpas från räkenskapsåret 2014. Vi noterar att någon komponentredovisning ej har skett. Under redovisningsprinciper anges att investeringar i fastigheter före år 2015 inte kommer att komponentredovisas eftersom de kommer att överlätas till kommunens fastighetsbolag. Ersättningsinvesteringar i fastigheterna kommer att ske hos fastighetsbolagen. Vi anser att det i avvikelserna från god redovisningssed även borde ha angivits att den bedömda påverkan på resultatet var låg och ej stod i rimlig proportion till arbetsinsatsen.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Total budgetavvikelse uppgår till +24,5 mnkr. Upplysningar om orsaker till nämndernas och verksamheternas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Vid jämförelse med prognosen i delårsbokslutet för årets resultat är utfallet +18,4 mnkr. Nedan framgår en jämförelse mellan utfall, årsbudget och årsprognos.

Nämnd/ansvarsområde	Utfall 201612	Utfall 201512	Årsbudget 2016	Årspro- gnos 2016	Pro- gnos- avvi- kelse
Revision	-895	-863	-1 000	-1 000	105
Val- nämnd	-7	-1	-28	-15	8
Jävsnämnd	-28	-35	-38	-38	10
Lönenämnd	0	-10	0	0	0
It-nämnd	0	0	0	0	0
<i>Kommunstyrelsen:</i>	-1 067 755	-1 066 063	-1 091 502	-1 089 816	22 061
Kommunchef	-21 651	-21 309	-23 927	-22 927	1 276
Gemensam service	-26 403	-30 285	-31 419	-31 013	4 610
Medborgarservice	-69 481	-18 377	-80 764	-80 768	11 287
<i>Produktion:</i>	-950 220	-996 092	-955 392	-955 108	4 888
Samhällsbygg- nad	0	-53 550	0	0	0
Va-enhet	0	-7 529	0	0	0
Renhållnings- enhet	0	0	0	0	0
Kultur och fritid	-63 927	-60 946	-64 038	-64 038	111
Förskola	-94 366	-89 037	-91 608	-91 818	-2 548
Grundskola	-228 490	-226 690	-229 205	-226 711	-1 779
Gymnasieskola	-119 492	-120 422	-124 150	-124 150	4 658
Äldreomsorg	-223 812	-213 198	-221 302	-221 302	-2 510
Funktionshind- radeomsorg	-84 760	-78 898	-80 148	-82 148	-2 612
Individ och familjeomsorg	-135 373	-145 822	-144 941	-144 941	9 568
Summa nettokostnad verksam- heterna	-1 068 685	-1 066 972	-1 092 568	-1 090 869	22 184
Finansiering	1 111 486	1 080 830	1 110 813	1 115 265	-3 779
Summa nettokostnad Tierps kommun	42 801	13 858	18 245	24 396	18 405

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Under 2015 var tidigare års underskott återställt och med årets resultat så redovisas en ekonomi i balans för år 2016.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Avvikelse mot lag och god sed sker avseende komponentredovisning.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige fastställde för 2014 ett antal övergripande mål sorterade utifrån ovanstående perspektiv. Samtliga inriktningsmål beskrivs och utvärderas i årsredovisningen.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2016:

<u>Resultatmål</u> +1,5 % av skatteintäkter & generella statsbidrag och utjämning	3,80%	Uppfyllt
<u>Investeringsmål</u> Investeringarna i den skattefinansierade verksamheten ska finansieras av avskrivningar och resultat för samma verksamhet	240%	Uppfyllt

Av redovisningen framgår att de finansiella målen uppfylls.

Mål för verksamheten

Revisionen granskade under 2015 kommunens arbete med målstyrning. I granskningen framfördes behovet av att en översyn av verksamhetsstyrning och uppföljning av mål för verksamheten görs, för att säkerställa en ändamålsenlig styrning och uppföljning.

Av kommunstyrelsens svar framgick att kommunstyrelsen i huvudsak delade det som framkommit i granskningen. Detta gällde inte minst behovet av att förtydliga styrmodellen med balanserad styrning och att det finns ett betydande behov av att implementera den på nytt inte minst eftersom det finns många nya medarbetare. Kommunstyrelsen beslutade att avvakta med det konkreta arbetet till dess kommunens nya vision antagits av

kommunfullmäktige. Redovisning av måluppfyllelsen enligt det nya målarbetet kommer att göras för verksamhetsåret 2017.

För bokslutet 2016 kvarstår i huvudsak tidigare synpunkter avseende svårigheterna att bedöma graden av måluppfyllelse för verksamheterna. I årsredovisningen görs bedömningar av måluppfyllelsen på ett enhetligt sätt utifrån övergripande mål i form av bedömningen "God" eller "Delvis". Många gånger saknas dock mått eller hänvisning till underlag som styrker bedömningarna. Vi kan också konstatera att redovisningen indikerar förbättringar skett men också att många mål inte nås.

Sammantaget ger redovisningen kommunfullmäktige begränsade möjligheter att bedöma måluppfyllelsen. Revisionen har dock noterat kommunstyrelsens utfästelser att från 2017 kommer möjligheterna att vara bättre".

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Det finansiella målet för 2016 är uppfyllt.

Vi bedömer att redovisningen av måluppfyllelsen av verksamhetsmålen ger kommunfullmäktige begränsade möjligheter att bedöma måluppfyllelsen.

Styrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt samtliga kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till +42,8 mnkr (+13,8 mnkr). Resultat medför därför en positiv avvikelse mot budget med ca 29,0 mnkr. Av lämnade resultatkommentarer redogörs för budgetavvikelserna. I jämförelse med föregående år har verksamhetens intäkter, kostnader och avskrivningar förändrats i enlighet med nedanstående tabell. Av lämnade upplysningar framgår orsakerna till förändringarna.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2016	Utfall 2015	Föränd- ring mnkr	Förändring %
Verksamhetens intäkter	341,4	318,6	22,8	7,2%
Verksamhetens kostnader	-1379,4	-1325,1	-54,3	4,1%
Jämförelsestörande post	0,0	0,0		0,0%
Avskrivningar	-38,4	-48,3	9,9	-20,5%
Verksamhetens nettokostnader	-1076,4	-1054,8	-21,6	2,0%
Skatteintäkter	795,5	759,0	36,5	4,8%
Generella statsbidrag och utjämning	323,2	312,8	10,4	3,3%
Finansiella intäkter	5,5	2,6	2,9	111,5%
Finansiella kostnader	-5,0	-5,8	0,8	-13,8%
Årets resultat	42,8	13,8	29,0	210,1%

Ökningen av verksamhetsintäkter beror i första hand på ökade driftbidrag till flyktingverksamheten. Kontot i resultaträkningen för driftbidrag uppgår år 2016 till 117 mnkr att jämföra med 59 mnkr för år 2015. Driftbidraget påverkar flera verksamheter och IFO skriver i sin verksamhetsredogörelse att intäkterna överskred budget med 46,5 mnkr och kostnaderna överskred budget med 36,6 mnkr. Skillnaden uppgår till + 9,9 mnkr och att det ligger nära budgetavvikelsen om +9,5 mnkr. Avskrivningarna har minskat beroende på överlåtelse av VA-verksamheten.

Vid granskningen av resultaträkningen har inga väsentliga avvikelser noterats.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Vid granskningen av balansräkningen noterar vi:

- I likhet med tidigare år observerar vi att det ur anläggningsregistret är svårt att få fram anskaffningsvärden för enskilda investeringar då endast nettovärden redovisas.
- Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Vi noterar att kommunen inte har gjort någon komponentredovisning, vilket har angivits under redovisningsprinciper. Bedömningen är att resultatet av en komponentredovisning av äldre anläggningstillgångar inte står i rimlig proportion till arbetsinsatsen. Motiveringen borde ha funnits med i redovisningsprinciper.
- För vägar uppges att internt beslut fattats att göra en komponentredovisning för framtida investeringar i vägar.
- I immateriell tillgång ligger namnavtal Tierp Arena med 5,5 mnkr och avskrivning sker på 15 år.
- Kundfordringar innehåller förfallna fordringar överstigande 6 månader uppgående till 0,7 mnkr. Ingen reservering för kundförluster gjord.

Noteringarna ovan bedöms inte som materiella och påverkar inte räkenskaperna för år 2016 i väsentlig omfattning.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna ska enligt RKR 8.2 ställas upp jämte kommunens och jämföras med föregående år. Noter till resultat- och balansräkningen ska i årsredovisningen vara av samma typ som för kommunen och redovisas jämte dessa. Vi noterar att den kommunala koncernen inte är uppställda jämte kommunens räkenskaper och inte omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer inte god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar i huvudsak tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämplade redovisningsprinciper med nedanstående noteringar.

Följande väsentliga avvikelser från god redovisningssed har noterats:

- Särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen lämnas inte förvaltningsberättelsen i enlighet med RKR 8.2.
- Den kommunala koncernredovisningen är inte uppställd jämte kommunens räkenskaper och avviker därmed från RKR 8.2.

3.3.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är uppräntade enligt god redovisningssed.

2017-03-29

Dennis Hedberg
Projektledare

Roger Burström
Uppdragsledare

